

Oponentský posudek diplomové práce

Autor práce: Matěj Strnad

Název práce: Digitální archivace – případová studie sbírky CAS

Vedoucí práce: Martin Blažíček, Ph.D.

Oponent/-ka práce: Ing. Bohuš Ziskal, Ph.D.

Typ posudku: oponentský

Slovní hodnocení práce:

Práce nabízí přehledný úvod do problematiky dlouhodobého uchovávání obsahu, autor čerpal z relevantních a aktuálních materiálů, a na základě referenčního modelu OAIS srozumitelně vysvětlil základní problémy spojené s daným tématem. Autor vhodným způsobem cituje autority v oboru (Giaretta, Cubr...) a zmiňuje i méně běžné aspekty, jako je environmentální dopad digitální archivace. Z úvodu je evidentní dobrá orientace v problematice a obeznámenost s doporučenými strategiemi a s referenčním modelem OAIS. Velmi kladně hodnotím používání české terminologie vycházející hlavně z lokalizovaného překladu normy ČSN ISO 14721, 2014, zejména s ohledem fakt, že v relativně malé domácí odborné komunitě není ještě česká terminologie dobře zavedená, a její používání přispívá k tomu, aby se v problematice zorientovali i méně obeznámení zájemci. Zde bych jen doporučil větší pečlivost, například pro „Designated community“ jsou v textu použity české ekvivalenty „Určená skupina“ i „Určená komunita“. Definice Určené skupiny je rozvedena v poznámce pod čarou, vzhledem k nejasnostem panujícím okolo jejího určení by se možná vysvětlující odstavec mohl stát součástí samotného textu.

Další kapitola práce je věnována úvodu do specifické problematiky uchovávání audiovizuálních děl, v této oblasti existuje bohužel daleko méně relevantních zdrojů a v řadě otázek nepanuje mezi odborníky shoda. Příkladem může být otázka vhodnosti používání komprese, kde i autor práce tuto nejednoznačnost demonstroval na doporučení nekomprimovat data původně uložená na digitálních nosičích, a následně uvedením argumentů pro zachování určité míry komprese, které lze aplikovat v obdobných případech. V této oblasti je rovněž používání české terminologie problematičtější vzhledem k chybějícím referenčním normám, například pro termín „enkódování“ se v literatuře používá i české „kódování“. Problematika archivace audiovizuálních děl je nicméně opět zpracována přehledně a správně pojmenovává hlavní otázky (např. práce s nosiči, formáty a kodeky), jen bych doporučil lépe oddělit problematiku digitalizovaného obsahu od obsahu vzniklého již v digitální podobě (born digital), což je užitečné zejména pro zpracování metadat.

Kapitola věnovaná mediálnímu umění se v podstatě omezuje jen na dokumentační strategii, v této oblasti je nedostatek relevantní literatury ještě daleko citelnější, nicméně klasifikace

relevantních děl a identifikace možných problémů (např. softwarové umění a jeho dokumentace) by mohly být zpracovány detailněji i s ohledem na sbírky CAS. Za důležitou a velmi dobře zpracovanou považuji následující kapitolu práce, která vysvětluje jednotlivé standardy metadat s ohledem na jejich použitelnost pro audiovizuální obsah a mediální umění.

Samotná aplikace výše uvedených konceptů při zpracování sbírky CAS tvoří druhou, ve srovnání s teoretickým úvodem stručnější část práce. Její úvodní kapitola přináší charakteristiku sbírky CAS, zde se autor omezuje na obsah v digitální podobě a na popis typu archivovaných děl. Plánované řešení je uvedeno vymezením vlastní role, která je s ohledem na v úvodu zmiňovaný koncept referenčního modelu OAIS značně specifická. Plánované řešení je tak navrženo bez širšího zasazení do dlouhodobé strategie celé instituce a některé otázky jsou řešeny kompromisně (dlouhodobé uložení, role a zodpovědnosti, monitorování). Samotná realizace se soustředí na vytvoření dokumentovaného postupu, který by dovolil s využitím vhodného SW a HW řešení systematickou katalogizaci existujícího i nově vznikajícího obsahu, jeho relativně bezpečné uložení a zpřístupnění. Autor práce si je vědom řady omezení a kompromisů, nicméně v některých oblastech by si řešení zasloužilo lepší rozbor z hlediska požadavků na jeho udržitelnost, zejména v oblasti dokumentace, správy a rozvoje, který je popsán v samostatné kapitole. Největší nedostatek samotného řešení tak vidím v nedostatečném zohlednění v teoretickém úvodu práce zmíněné potřeby migrace, například by bylo vhodné zahrnout diskuzi o exportech z databáze a zachování vazeb mezi metadaty a dílem. Zde je ovšem třeba konstatovat, že se jedná jen o základ řešení, který je promyšlený, odpovídá doporučeným konceptům, povaze sbírky a v práci definovaným potřebám.

Jak sám autor v závěru zmiňuje, konkrétní zpracování dané sbírky je pouze návrhem, jak by mohlo řešení vypadat, který lze v daných podmínkách považovat za relativně funkční, respektive úspěšný pokus o zodpovězení klíčových otázek, jako je typologie archivovaných objektů nebo funkce odpovídající referenčnímu modelu OAIS. Zde je třeba konstatovat, že s výše zmíněnými problémy se obvykle potýkají (a často ne příliš úspěšně) mnohem větší a zkušenější týmy. Výše uvedené výhrady proto nepovažuji za zásadní a ačkoliv bych uvítal lepší zpracování konkrétního řešení i v rámci dokumentace, práci hodnotím jako velmi přínosnou, zejména s ohledem na její teoretickou část.

Práci doporučuji k obhajobě, navrhované hodnocení je:

Výborně

V Praze dne 20.9. 2016

Bohuš Získal

